

ҮГЛӨӨДЭР БҮГЭДӨӨРЭН ҮНГГАЛТАДА ХАБААДАЛСАЯ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР. НЭГЭДЭГТЭЙ

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 28 (5180)
Суббото
Февралиг
8
1947 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, ЕМАССР-эй Верховно Советдэй ба ВКП(б)-гэй Улан Удын Горкомой орган.

Сая 20 хуунга

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогот кандидатуудай түлөө голосовалхадаа, Бурят-Монголой ажалша болбол манай агууехэ социалистическэ Эхэ оронэй улам сааша даа бэхижэхын ба халбаран бадархын түлөө, дайшалхы хэрэгүүдтэ шалгарһын большевигүүдэй Коммунистическэ партиин түлөө, манай илалтануудые зригжуулагша ба эмхидхэшэ агууехэ Сталиной түлөө голосовалха байна!

(Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевиүүдэй) Партиин Бурят-Монголой Областной Комитед-эй хөгжолтэй).

СССР-эй АРАДУУДАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ ХАНИ-БАРИСААН

Бүхэ Советскэ Союзай арадууд автономна ба автономно республика-нуудай Верховно Советүүдтэ хүн-галта хэхэеэ байна. Советскэ арад болбол өөһадынгөө эрхимэй эрхим бүгд басагадые, Ленин—Сталиной партиин хэрэгтэ, арад зоной хэрэгтэ хэн сэхэ хүнүүдэ депутатүүдтэ кандидатүүд болгон дэбжүүлээ. Олонациональна Россияска Федерациин ба манай Бурят-Монгол Республикын арадууд Верховно Советүүдтэ депутатүүдтэ түр-тингийн кандидатүүд болгон манай агаар, багша ба эрхим хани хани, манай илалтануудай тугиониф Виссарчинович Сталинниие түрэнэй дүгын сор-тнигүүдые дэбжүүлээ. Верховно Советүүдтэ депутат хэхэ үдэр—февралин 9-дэхи хунгалта болбол коммунист-нууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогот кандидатүүдэй түлөө бүгдөөрөө, нэгэн хүн шэнгээр голосовалжа, Ленин—Сталиной партиин тогтрн эбдэршэгүй нягтаар хангаанаа үшөө дахин харуулха байна.

гээн удхатай» (И. СТАЛИН). Эсгэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда арадуудай хани-барисаан үшөө эхээр бүхэжөө, ленинско-сталинска национальна политикын хүсэн элээр харагдаа. Нүхэр Сталин 1946 оной февралин 9-дэ Москва городой Сталинска хунгуулин округой хунгалтагай хунгуулин урда тээхи суглаан дээрэ ингэжэ хэлһэн байна: «Мүнөө советскэ гүрэнэй байгуулалтын бүхэ голтой байһан тухай үгэ гарага бэшэ, ушаарын хадаа тэрэнэйманай бүхэ голтой байһан агаар хажэггүй болонхой. Мүнөө советскэ гүрэнэй байгуулалта хадаа олонациональна гүрэнэй үлгэр жэшээ болоо, советскэ гүрэнэй байгуулалта хадаа национальна асуудал болон нацануудай хани холбооной проблемые ондоо ямаршые олонациональна гүрэнэйхидэ орхолоо үлүү хайнаар шийдхээн гүрэнэй эмхидхэлгэтиим системэ болоно гэһэн тухай үгэ ябжа байна».

Советскэ патриотизм болбол бүхэ нацанууд ба янганые нэгэдэмэл ахадүгэй бүлэ болгон нэгэдхээ. Советскэ патриотизм дотор арадуудай национальна заншалууд ба Советскэ Союзай бүхэ ажалшалай ажабайдалай интересүүд зохидоор тааруулагданхай.

Манай ороной бүхэ арадууд Сталинска Конституциин алтан парандо булталаа адли эрхэ элдэжэ, амар жаргажа буудаг. Манай байгуулалтын шэнэ алхам бүхэн, манай тэмсэл ба ажалай үдэр бүхэн хадаа Ленин—Сталиной агүүехэ үзэл сурталуудай бүгдэеэ илагша хүснэй шэнэ тогтомо тэрнэ болно. Большевиүүдэй парти ба советскэ правительствын хэлбэрлэгүүдээр бэ-лүүлжэ байгаа ленинско-сталинска национальна политикын амар гайхмашагта амжалтанууд туйлагдаа. Урданх гэгдэчги байһан зах хизаарнууд социалистическэ республиканууд болон хүгжээтэйгөө хамта, гүрэнэй ажал-ябуулагшалай, элдэмтэдэй, ажахын ба советскэ хүдэлмэрилгэдэй, үйлдэбэриин командирнуудай өөһадынгөө национальна кдрнуудтай болонхой. Жэшээ болгон манай Бурят-Монгол республикые ебаадшые харая. Хаант Россиян үедэ каторга ба сүлдэги хизаар гэжэ нэрлэгдэдэг байһан Бурят-Монголнай хэды эхээр хубилжа, хүгжэн бадараа гэгдэб!

Манай ороной арадуудай ахадүгэй хани барисаанай агууехэ хусые гансал СССР-эй арад зон нүдөөрөө хаража мэдэһэн бэшэ, хани дэлхэй дээрхи бүхэ арадууд ойлгон мэдэһэн байха юм. Манай Эхэ орон болбол арадуудай эб найрамдал, эрхэ сүлөө ба хани барисаанай түлөө хэлбэрлэгүүд тэмсэл хэхэ байна.

Манай арад болбол коммунист-нууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогот кандидатүүдэй түлөө үглөөдэр эбтэй дэтайгээр голосовалжа, түрл большевистскэ партидаа, түрл багша Сталиндаа хизаарлаггүй этгэжэ байһанаа баһа дахин харуулха байна.

Партиин түлөө голосовалнаб

Хоерхон жэл болоод 70 наһатай болохони. Үндэр наһа наһалаа гээнэб. Залуучлаа эхэ зоболонто байдалые үзөө бэлэйб. Теэд үнэнийн хэлхэда, мүнөө ханаад үзэхэ юумэ үгы байна.

Батрак байжа наһанайнгаа ехэнхи хубине зобохо үнгэргөөд, колхоздо ороо бэлэйб. Тэндэ баһа түрүүшээр хэсүүшэг байгаа. Гэбшые колхоздо байхадаа ажабайдалнай улам хайжарха юм гэһэн этгил найдалга жэл бүри бүхэжэжэ байлаг хэн. Теэд, хүснэн сангелиг байдалнай эрээ. Колхознигууд зол жаргалтайгаар баянаар ажаһуудлаг болоо хэн. Уршалаанууд болошон минини ноур дээрэ зол жаргалтай ба сангелиг хүюун ажабайдалай энэбхилгэ улам улам түргэнээр харагдадаг болоо хэн. Теэд, баярлангүйше яахаб? Үхихүүдэни ургажа тононууд болоо, үнэнийн дүгнээ. Минини зүрхэмни омгорхолоор дүрэн болоо. Манай Сталиннай портрэдэй хажууда олодахин ошохо зогсоод ингэжэ ханадаг байгааб.

— Ямар эхэ жаргал манай үгээ гэжэб тэ. Гансачшые манай Бурулсчээ бэшэ, хэрин бүхы бурят арадһаа Танда хайндаа гэжэ хэлхэ байһаб.

Теэд зол жаргалманай немецүүдэй халдаад, манай түрл орондоннай эрлиг арьлатанай шунахайран

добошон орхондө, омгорхожо ябадаг ганса хубүмни дайсаные сохихын тулада фронтдо мордолсоо хэн.

Колхозуудта хүн үсөөрөөд байгаа. Билдээр үбгэн залуугүй таряа талхана ургуулхын түлөө сродложо, түрл Улаан Архине тэжээхэ гэжэ ажалладаг хэмди.

Яманшые бэрхэ байгаа гэжэб тинхэд! Хүбүнһээ бэшгэ абахааа болшиходсо минни досоомни бурише хүндэ болоо. Зүрхэндэмни муу юумэ зүтэнгдөөд байбашые, Сталинойнгаа уралаар зогсохо бүхэжүүлэн, хүдэлмэрилжэл байгааб. Даһсанаа бута сохихобди, манай газарые тэрэндэ үгэхэгүйбди гэжэ этгэдэг хэм.

Теэд, нэрлэгшые үгөөгүй! Зүрхэндэ Сталиной нэрые хадагалан манай үхн хүгдэчэй дайсантай дайралладаг, зүрхэндэ Сталиной нэрые хадагалан билдээр колхоздо хүдэлмэрилдэг байһан туладаа немецүүдые үй бута сохобди.

Тини м'өөдэр агууехэ Сталиной түлөө, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогот кандидатуудай түлөө омог баяртайгаар голосовалха байнаб.

Сотниц МАТВЕЙ ХАЙТЧ, Кабанскы районной Буруулс тосхой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указ Зэбсэгтэ хүснүүдэй личнэ составай албанһаа зэлжээтэ табилга тухай

СССР Союзай Верховно Советдэй Президиумэй тогтоохонь хадаа:
1. Зэбсэгтэ Хүснүүдэй удаадахи аха наһанай солдадууд, мар-росууд, сержантууд ба старшина нуудые албанһаа табиха:
а) Хуурай-Газарай Сэрэгүүдхэ хоер наһаар;
б) Агаарай Сэрэгэй Хүснүүдхэ нэгэ наһаар;
в) Далайн-Сэрэгэй Хүснүүдхэ гурбан наһаар.
2. Энэ Указай еһоор личнэ составай албанһаа табилгые 1947 оной март хараһаа июнь хара хүртэр үнгэргэхэ.
3. «Дайлалдажа байгаа армин личнэ составай наһажаал боло-нон хүнүүдые албанһаа табиха тухай» 1945 оной июлин 23-ай хуу-лыэр хараалагдаһан материално-байдалай хангалга хадаа мүн энэ Указай еһоор албанһаа табигдаха личнэ составта хабаадаха байна.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.
Москва, Кремль, 1947 оной февралин 4.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указ Газартаргаланскай министретые, техническэ культурануудай министерство ба малажалай министретые СССР-эй Хүдөө- ажалай Министерство болон нэгэдүүлхэ тухай

1. Хүдөө ажалые хүтэлбэрлэгдэ эмхидхэлэй дутуу дунда зүйлүүд ба зэргэшэхэ ябадал гаража байһаные усдахын, мүн тэршэлэн сэхэ МТС ба колхозуудта хүдэлмэрилхын ту-лада хүдөө ажалай мэргэжэлтэдые сулөөлхын зорилгоор, газартаря-лангай Министерство, техническэ культурануудай Министерство ба малажалай Министерство СССР-эй хүдөө-ажалай союзно-республикан-скай Министерство болон нэгэдү-лээд, хүдөө ажалай хамаг бүхы хал-баринуудые хүгжүүлхэ хүтэлбэрине даалгаха.

2. Союзна ба автономно респу-бликануудта газартарялангай тех-ническэ культурануудай ба малажалай Министерствүүдые мүн лэ нэгэ дүүлээд, союзна ба автономно рес-публикануудта хүдөө ажалай Ми-нистерство, хизаар ба областнууд-та хүдөө-ажалай Управлени боло-тай районуудта хүдөө-ажалай таһагуу-дые тэндэхи ажалшалай депутадуудай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комите-дүүдэй составта оруулжа бии бол-гохонь шухала байна гэжэ тоолохо

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.
Москва, Кремль,
1947 оной февралин 4.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указ СССР-эй совхозуудай министретые бии болгохо тухай

1. СССР-эй Союзондуй союзно-республиканскай Министерстве бии болгожо, СССР-эй газартарялангай Министерствын, малажалай министр-ствын болон техническэ культу-рануудай Министерствын мэдэлдэ байһан тарянажалай, овошной, малажалай ба хлопково совхозуу-дые хүтэлбэрлэхэ хэрэгые тэрэндэ даалгаха.

2. СССР-эй Министртүүдэй Сове-дэй баталһан списогэй еһоор совхо-зууд, предприятинууд болон органи-зацинуудые СССР-эй совхозуудай малажалай ба хлопково совхозуу-дые хүтэлбэрлэхэ хэрэгые тэрэндэ даалгаха.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.
Москва, Кремль,
1947 оной февралин 4.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Указ

Нүхэр К. А. Бенедиктов СССР-эй хүдөө ажалай министр болгожо тамилго тухай

Нүхэр Бенедиктов Иван Алекс сандровиче СССР-эй хүдөө ажалай Министр болгожо тамилго.

СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.
СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.
Москва, Кремль,
1947 оной февралин 4.

* Э д э н э р — м а н а й к а н д и д а д у у д *

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЕМАССР-эй Верховно Советдэй депутатуудта гандилдүүд (зүүн гарһаа баруун тэшэ): 1. Анисимова Ульяна Михайловна (Городокско № 89 хунгуулин округ). 2. Рязанцев Алексей Кар-лович (Кяхтинска городской № 69 хунгуулин округ). 3. Барбанов Константин Трофимович (Тамирскэ № 73 хунгуулин округ). 4. Чувьюров Михаил Иванович (Посольско № 36 хунгуулин округ). 5. Тайшев Александр Иванович (Мичуринска № 7 хунгуулин округ). 6. Сычев Трофим Доросфеевич (Шергинскэ № 37 хунгуулин округ).

ҮГЛӨӨДЭР БҮГЭДӨӨРЭН ҮНГАЛТАДА ХАБААДАЛСАЯ!

Нүхэд нунгагшад! Коммунистууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосовалагты!

Михаил Павлович Хангалов

таци барижа юридическэ наукануудай кандидат болоо...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхөөр нүхэр Хангалов түрэл бурят нутагтаа ержэ...

1946 ондо Михаил Павлович Хангалов БМАССР-эй Министруудай Советэй түрүүлэгшын орлогшоор томилогдоо...

Хүндэт хунгагшанар 1947 оной февралйн 9-дэ нүхэр Хангаловай кандидатурин түлөө голосуудаа үгсэл!

Д. Норбоев.

Эрхим экономист

—1915 ондо, минни 6 наһатай байханда немецүүд Баруун Белоруссине эзэмдэжэ...

Минни эхэ эсэгэ үгытэйхэн таряашан айл байхан юм. Немецүүд гэр барааемнай галдажа...

Эгэл нимэ ушарые минни борьбо дээрэ бодожо, зоной зэргэдэ гаража ябах үедэ хүгшэн эхэмни хэлэгшэ хан.

1941 он. Манай советскэ арадай хүгжэлтын ба зол жаргалтай байдалай орельжо байхан үе байгаа...

Дайнай эхилхэн үдэр фронтодо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда намайе эльгэжэе хүсэн тухайгаа...

Немецүүд Баруун Двинада хүрөөд, үдэр бүнгүй наашаал оронойнай центр худар жүдхэжэ байгаа бэлэй...

Нюдэ алдама харанхы хүни, автоматическа бугай аблан, ракетын гэрэл яларжа байхан үедэ нүхэр Антоногай взвод аэродром худар...

добротлоо ахилхэн байгаа. Үр сайха үедэ энэ взвод катуу шанга байлдаанда дайсанай булюу хүсые дабан гаража...

Дайнда ойр зуурхан сар соо ябааше баа, баатарлиг Улаан Армийн солдадай нарые хүндэтгээр нэрлүүлхын түлөө оролдон тухайн хэдхэн үгөр бэшэхэдэ нимэ байна.

БМАССР-эй Министруудай Советэй дэргэдхи гүрэнэй планова комиссин түрүүлэгшэ нүхэр И. А. Антонок болбол мүнөө Нижне-Ангарскын хүнгуулин округоо БМАССР-эй Верховно Советэй депутата кандидатээр дэжүүлэгдээд регистрацнда оросол байна.

Иосиф Антонович хадаа Гроднинска губернин, Брест-Литовско областин Сосновка гэжэ тосхондо үгытэй таряашан Антон Дмитриевич Антоногай бүлэдэ 1909 ондо түрэнэ байна. Эхэ асэгын тэрэ үедэ олон хүгдээ тэжэжын түлөө баяд ноёдой малшан, зарса ябадаг байгаа...

Айкомой секретарь

Эндэ хүдэлмэрилжэ Са халдаа нүхэр Шагдыров ВКП(б)-гэй член боложо, ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа политическэ хүдэлмэридэ улам эдибитгэйгээр хабарадалсадаг болоо хэн.

1938 ондо Баир Бадмаевич Борбол Бурят-Монгол республикын Советно Советэ депутатаар хунгагдажа, хүдэлмэрин тэриние Верхсено Советэй түрүүлэгшээр хунгаалан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ Баир Бадмаевич Сэлэнгын аймагай гүйсэдхэхэ комитетэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилэ. Тийхэ зуураа, аймагай ажалшан арадые зүбөөр эмхидхэжэ дайнай фронтод эхэ туһа хүргүүлхэнь түлөө тус аймагай ажалшан арад нүхэр Сталинбаа хоер дахин баясхаланда хүртэхан байна. Нүхэр Шагдыров

Эндэ хүдэлмэрилжэ Са халдаа нүхэр Шагдыров ВКП(б)-гэй член боложо, ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа политическэ хүдэлмэридэ улам эдибитгэйгээр хабарадалсадаг болоо хэн.

1938 ондо Баир Бадмаевич Борбол Бурят-Монгол республикын Советно Советэ депутатаар хунгагдажа, хүдэлмэрин тэриние Верхсено Советэй түрүүлэгшээр хунгаалан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ Баир Бадмаевич Сэлэнгын аймагай гүйсэдхэхэ комитетэй түрүүлэгшээр хүдэлмэрилэ. Тийхэ зуураа, аймагай ажалшан арадые зүбөөр эмхидхэжэ дайнай фронтод эхэ туһа хүргүүлхэнь түлөө тус аймагай ажалшан арад нүхэр Сталинбаа хоер дахин баясхаланда хүртэхан байна. Нүхэр Шагдыров

Эндэ хүдэлмэрилжэ Са халдаа нүхэр Шагдыров ВКП(б)-гэй член боложо, ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа политическэ хүдэлмэридэ улам эдибитгэйгээр хабарадалсадаг болоо хэн.

1938 ондо Баир Бадмаевич Борбол Бурят-Монгол республикын Советно Советэ депутатаар хунгагдажа, хүдэлмэрин тэриние Верхсено Советэй түрүүлэгшээр хунгаалан байна.

Партийн хүмүүжүүлхэн хүбүүн

Ой тайгата аяар холын Ахын айгай хунгагшад өрынгөө аймагай партийна комитетэй нэгэдхи секретарь Владимир Афанасьевич Сахьяновые Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Советэй депутата кандидатаар дэжүүлбэ.

Готолой үгытэй таряашанай хүбүүн Володя Сахьянов гэжэ колхозно шэнэ ажалай тогтонойн түрүүлхэн үдэрөө хойшо нотаг соогоолитэ хүн болоно. Сахьянов тракторист боложо өрынгөө үбгэ эсэгэнэй эйдлэжэ байхан өдөггүй толуюр багахан газарнуудай хоорондох мужануудые үгы хэжэ үдэр бүнгүй хүдэлмэрилнэ. Боханай МТС соогансаханше ажалла байхан дээрлэ бэшэ, харин эдибитхэй хүдэлмэрилэгшэ байхан туллада олоной дунда суурхалан Володя Сахьяновые гус МТС-эй хуушанай механизаторнууд мүнөөшө хүртэр мартаагүй. Нүхэр Сахьянов үетэн сасуутанайгаа дундааа өгзөн түрүүлэн комсомолдо орожо, тэднэрые хүтэлбэрилэн ябадаг бэлэй.

1937 ондо Улан-Удын хүдөө-ажалхын хүргүүлхэ амжалтатыйгаар дүүргэһэнэйгэ хүдлээр, Володя Сахьянов хүтэлбэрилхы комсомольскэ хүдэлмэридэ эльгэвэгдэнэ. Анхатүрүүн комсомолдэй айкомой пропа-

ганда ба агитациин таһагые даагшар хүдэлмэрилөөд, хүдлээрхы айкомой секретаряар хүдэлмэрилнэ. Уланшьегүй Владимир Сахьянов ВЛКСМ-эй Обкомой нэгэдхи секретаряар хунгагдаад партиин заабари ба директивүүдые бэелүүлхын тулада областной комсомольско организациин ажал-ябуулхы амжалтатыйгаар ударидана. ВЛКСМ-эй Обкомой нэгэдхи секретарин тушаалда байхандаа тэрэнэй үрэ ехэтэй хүдэлмэринь парти ба советскэ правительствын талааа үндэрөөр сэгнэгдэжэ, «Хүндын тэмдэг» орденээр шагнагдаа бэлэй.

Дошхон шарүүн 1941 он хүржэ ерэхэдэнэ, Эхэ орондомнай айхатар эхэ аюул тохөөлдөөд байхадань парти болбол буу зэбсэгэ гартаа абахынь өрынгөө хүбүүдые уряалаа хэн. Партиин энэ уряалаар Владимир Сахьянов фронтодо мордоно. Баруун ба Калцининска фронтуудай сэрэгүүдэй зэргэдэ ябалсажа, нүхэр Сахьянов Эхэ оронойнгоо столица Москвае хамгаалалсана. Тэсд, Владимир Сахьянов болбол младша политругһаа майор, полкын командирын орлогшо хүртэр уржага фронтовой харгыгаар ябажа гарахан байна. Энэ хүн болбол Великие Луки

гэжэ городлоо дайсанай өшөөн хүртэр дайн сэрэгэй харгыгаар блжэ ошоһон хүн. Энэ хүн — хуушанай ород городууд — Великие Луки, Смоленск ба польско город Освино гэжэ городуудые сүлөөлхэдэ хабаралсан хүн. Эхэ оронойнгоо урда габьяла хэрэг үйлдэһэнэйгөө түлөө Владимир Афанасьевич Сахьянов дайшалхы Улаан тугай орденээр ба Улаан одоной хоер орденуудаар шагнагдаханай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай дүүрэмсээрнэ түрэл республикадэ бусажа ерээд, 1946 оной июньнэ хойшо партиин Ахын айкомой секретаряар хүдэлмэрилхэ зуураа, Владимир Афанасьевич шэн зоригтой, жаг заршамтай, гүнзэгы принципнальна хүдэлмэрини үльгэр жэшэе харуулна. Нүхэр Сахьянов Ахын аймагай ажахы ба культурые халбаруулха хэрэгтэ, Ленин-Сталин партиин хэрэгэй бадархын түлөө хүсгэе хайрлангүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Большевигүүдэй партиар ургуулагдахан ба хүмүүжүүлэгдэнэ, дайнай гал соо хатуужахан Владимир Афанасьевич Сахьянов арадай этигэл найдабарине алдар солотойгоор харюулжа шадаха.

К. Костин.

Малажалай мэргэжэлтэ

Малажалай республиканска туршалгын станицин директор, БМАССР-эй Верховно органдо хунгагдахар дэжүүлэгдэнэ нүхэр М. Н. Балков Зуево-Сутайска сомоной Куйбышевэй нэрэмжэтэ ба «Авангард» колхозуудай хунгагшадтай январин 26-да уулзахан байна.

Этигэмжэтэ нюур нүхэр Халтанов, хүргүүлхэн багша Бамбарова, Гар-

маев, Рябова ба бусад хэдэн олон нүхэдүүд зүрхэнэй хүдэлмэ халуун үгэнүүдые хэлэжэ, депутата кандидатаа амаршалаа. Тэдэнэй нүүлээр Михаил Николаевич өрынгөө эмэ үдэр болтор ябанам зам ба ханай ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө.

—Бодото ажал дээрээ шадал ба бөөе харуулжа шадахан энэ алдарты

хүбүүнэй түлөө нэгэн хүн шэнгээр бюлетьенүүдэ хунгалтын хайрсгаруу табихабди,—гэжэ сугларгагшад мэдүүлхэн байха юм. Гадна хабарай тарилгада архимээр бэлэдхэхэ болон малай үбэлжэлгые гарза гайгүйгөөр үнгэртэхэ тушаа уялгануудые абахан байна.

Г. Сабжасв.

Эдэнэр-манай кандидадууд

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БМАССР-эй Верховно Советэй депутатууда кандидадууд (зүүн гарна оаруун тээшэ) 1. Точилон Илья Иосифович—(Серовско № 5 хүнгуулин округ) 2. Дашиева Дарижап Дашиевна—(Цэвралдай № 67 хүнгуулин округ) 3. Гурьянов Константин Васильевич—(Долоо-Торнин № 85 хүнгуулин округ) 4. Раднаева Цыбжидма Батуевна—(Хэжэнгын № 53 хүнгуулин округ) 5. Муников Дашин Мункович—(Нөөлгын № 25 хүнгуулин округ) 6. Балков Михаил Николаевич—(Убукунска № 81 хүнгуулин округ).

Сталинска Конституциин наран доро

Бурят-монгол арад СССР-эй арадуудай ахадүүгэй бүлэ соо бадаран хүгжэжэ байна

Ород бурядай уг заяанай эб найрамдал

Миллар Россияка Федерациин арад болбол коммунистууд байн бэшэ хүнүүдэй блогой кандуудай түлөө голосуудаа нэгэн тайгаар угхайн туладаа хунууруунадууд тээшэ барандаа амгартар охсон гэжэ. Ленинский илагдашагуй туг дор нигжасан ородууд, мордванууд, татарууд, удмуртууд, якудууд, эвенкиүүд болбол ерээшэ сага бүри байханаар жаргахын дайнай хүүдэхэ табанжэлэй болзолорхоон түрүүн дүрүүтүл, коммунизмын түлээ голлололо байна.

Миллар дарлагдажа эрхэйгүи долоо байн манай оройной арад болбол большевистскэ партиин эсэ мэргэн багша Сталинский илагдашагуй ябажа, урданай сагта эрхүүдэндэ оромоор бэшэ тинимэ илалтанууде тон богонихон оро соо туйладал. Олон түмэн шаллай ами наааа үгэжэ тэмдэг хэрэгтэй гансал манай оролололо байна. Сталинска Конституци болбол хамаг бүхэ зондоо илалтан гэгээн гэрэлтэ замнын хэрэгтэй ажалшадые өөрингөө дулаасуулан жаргуулжа байн орололо мүн. Советскэ Союз болбол хуудууд ба басагадые мөн энэрин оролодог ба тэсэ ага дуратай байдаг түрэн мүн.

Миллар оройной урда тээ бурят-монгол арам байгаа? Манай энды орошье, бурядыше, эвенкиезе барандаа хаанта хархис зардалтай гэсэн ядажа байба. Арадууд болбол энэ тоондоо наан ношбо муухай хэсэ гарсоо нуулад бэлэй. Тэдэнэр харууд хургуули гэжэ мэдэгдэбайга. Ноэд баяд болбол тэдэдайра тамгүйгээр мүлжэжэ байн. Тингэжэ байхадань бүхэ оройной 7 процентнь болохо аяар ан ламиар хадаа шажан мүр-боор хүн зоние мунхаруулан арай анханай табисуур нимэ гэжэ номлодог хан. Манай арайлэдбэри гэжэ байгаагүй, тэсэ ажалнай ахир тулуур бэлэй.

Сталинска засаг тогтоонхоо хойшо ман соо ба автономно республикондоо хойшо 24 жэл соо бурят-монгол арад угаа ехэ замаар гарга. Хаанта Россия тон хонгоо зах газар байханаа, му-ндууриальна аграрна социализм республика болонхой. Энэ энды эрдэмтэй, гүрэн-түрэн тушаал ябуулагшадтай, сэрэгтэй ариугуудай, партийна хүдэлмэ-тэй, инженерүүдэй ажалые шэжэй, культура ба искусствол-ябуулагшадтай гайхам-национальна кадрнууд урга-дан байн. Бурят-Монголой ман соо ба культури уршань тулжа шадха национальна арадуудай ургалта хадаа ленинско-национальна политикын

Баян-гол

Бархан—уула,
Бархан—уула шүрэтэнэ,
Байгалай долгиной түшэг юм.
Баян-Гол,
Баян-Гол гэрэлтэнэ,
Баргузин нотагайм хэсэг юм.
Унаган,
Унаган гүйгөөшөөрөө
Ургатай адуушан тэгүүлнэ.
Хонишон,
Хонишон Ханда өөрөө
Хонидоо хурьгадтайнь хурьлна.
Удэрэй,

Цэлен ГАЛСАНОВ.

Удэрэй инаг ханаан
Үүсэжэ хүсэжэ уулзана.
Удэшин,
Удэшин боро хараан
Үелсэн хоороо далдална.
Бархан—уула,
Бархан—уула хаяатана.
Байгалай хабсагайн хүмэг юм.
Баян-Гол,
Баян-Гол уняартана,
Бурядан оройной шэмэг юм.

Баярай дуугаа шангаар татай!

Сталинска Хуулиин
наран бадараад,
Арадай жаргал
далай болоол.
Дуулим манай
дуунууд дорьбоод,
Долгин дэгүүр
задэлэн байнал.
Баяраа дээрэ,
Баяраа үргэе!
Багша Сталинда
Баяраа дэлгэе!
Верховно Советээ
Бултадаа хунгай!

Ж. БАЛДАНЖАБОН

Баярай дуугаа
Шангаар татай!
Сталин багшаа,
алдарта нүхэдэе
Агуу Советтээ,
нүхэдүүд, хунгайл!
Амар жаргалай
алтан одоо
Аялган дуунай
шамэг болгоел!
Хунгайшад нүхэдүүд,
Бултадаа дуула!
Хунгуулин урлада,
Бултадаа ошоел!

Агитаторай үдэшин хөөрэлдөөн

—Анна Александровна гүт? Орогты, орогты!—гэжэ машинистын эхэнэр Надежда Иссаковна Яковенко баяртайгаар агитатораа урин угтана. Нэгэ хэдхэн болоод байхад Улан-Удэ городской Междунородо үйлсын 183-дахн гэрэй бүхэ эхэнэрүүд Надежда Иссаковнагай дуулан татаг соо сугларба. Тэдэнэр агитатор нүхэр Лашкевичын хөөрэхые дуулахаяа ерээ.

ВМАСССР-эй Верховно Советтэ дэбжүүлэгдэн Вячеслав Михайлович Молотовой ажабайдал ба ажал-юбуулга тухай нүхэр Лашкевич хөөрэлдөөнэй хара хэлэн дээр тон хонороор хэлэнэ. Владимир Ильичын урагша, Агууехэ Сталиной ойрын соратник Вячеслав Михайловичын яжа булад шэнги хатуу большевик болоон тухайнь, тэмсэлдэ зориулагдан тэрэнэй ами наан тухайнь хөөрэнэ. Гүрэнэй ажал ябуулагша, гайхамшагта дипломат нүхэр Молотовой тухай элдэ үгээр жэсэнүүдье шадбартайгаар ба зүбөөр харуулжа, тойроод нууцан хунгайшадтаа хэлээ.

Энэ мэтээр хөөрэлдэн энды сугларгад үдэшэ орой болтор хунгаа М. Толкач.

Калининска ооластия Старика районной Ждановой нэрэмжэтэ артелине немецке булимтаргад үйдхэн хандаргаан байгаа. Тээд советскэ гүрэнэй тулалманжаар ба колхознигуудай оролдосотойгоор ажаллана най ашаар энды 75 гэр, 10 гаран малай байра ба бусад хэсээр баригдаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхоз оо поселогой үйлсэдэ. Н. Чамовой фото (ТАСС-эй фотохронико).

Үбгэн баабайн үгэнүүд

Мүнөө наян тэдэтэй,
Мүнгэн сагаан хахалтай,
Ариун салмэг сэдхэлтэй,
Ашадаа хүүлхэн тагтай
Үбгэн баабай хөөрэнэ,
Холуур тунхиц уудална:
—Наян жэлдэ дэлхэй дээр
Дамы талаар абаагүйб.
Най наһа хүртээрэ
Ута харгы үнгэрөөб.

Хайшаашье яба харанхы
Хара манан байгша хэн.
Ябан гэхэдэ бүдэрмөр
Ялжита харгы утагша хэн...

Носной «зарлиг» бүршэжэ
Нюргаа сохюулаад үзээн хүм
Баянай нохой зандржа
Үйлдөө хүртөөд абаһан хүм...
Үзэг мэдэхэ хүнине
Мори унажа бэдэрхш.
Үбшэн тулоур уладые
Алхам бүрдөө хараш...

Хэсүү хэн даа тэсэшгүй,
харанхы тэрэ/урданай саг
нааад зосоом уйтарна,
Бүлхитэжэ харална...

Үнэнэй алтан нарые,
Үргэн эрхэ золье
Ленин багшам асараа,
Сталин багшам бадаруулаа.
Бүрхэг байн огторгой
Салмаг болон пэртгээ.
Бүхэ арадай зоболонгой
Түрмэ бутаран хандараа...
Арадууд баран жаргалтай.
Арсалан шэнги зоригтой,
Абарга ехэ хүсэтэй
Болоод мүнөө байхадэа
Хэдэ шэнээн хайхам даа!
Хүнүүд баран ахадүү,
Хани ойрын эгшэдүү
Болоод мүнөө байхадэа,
Эбтэй жарган хуухадэа
Хэдэ шэнээн хайхам даа!

Иишээл хара—эрдэмтэн,
Тиншээш хара—алдартан,
Газаа гара—жамбана,
Гартэ оро—радио,
Хуугаад яба—машинна,
Клубтаа ошо—концерт—
Иимэ болоод байхадэе
Барлангүй яха бини!
Үсэгэлдэрэй байлдагша,
Мүнөөдэрэй адууша
Аша хубүүн Дармынгаа
Олон орден харахадан,
Эрхим түрүү баалиша,
Эрдэм хурабан башаашэ
Зээ басаган Дульмингаа
Олон медаль харахадан
Хэды ариун хайхам даа,
Хэлэжэ болохын аргатгүй!
Баярам зах байнагүйл,
Омогтон хилэ одоонгүйл!
Энэ сагта хүмүүжүүлэ,
Эрдэм сселоор баяжаһан,
Залуу хүнэй намае
Золгон еһолон ябахадан,
Номтой сүмхэ барихай,
Согтой хөөрхөн пионерэй,
Бөлөг баряад ерэхэдэ,
Шүлэг уншаад үгэхэдэ,
Сэдхэл зурхам доболожо,
Сэсэг шэнгээр халбаржа,
Хайхан юмэ ханажа,
Ариун юрөөл хэлэгшэб!
Наян үндэр наһаа
Огто таһа мартажархеод,
Хуһан энэ таягаа
Хажуухандаа табижархеод
Эхэ хайхан оройнойгоо
Улам баяжаһын түлөөдэ,
Эрэлхэг баатар арадайнгаа
Улам жаргахын түлөөдэ
Үзэн ариун үгэнүүдэ
Улад зондоо тараанам,
Колхозойнгоо моридые
Хумууд тоноогоор ханганам.

Хоча НАМСАРАФВ, СССР-эй Верховно Советтэй депутат

БУРЯТ-МОНГОЛ ОРОНОЙ МАНДААН ТУХАЙДА

Манай хуушан сагта манай Бурят-Монгол орон ямар байгаа нэм, Сталинска парата Бурят-Монгол арам болооб гэжэ энды хэсэ тобишолон бэшэхые хүсэсэн. Манай бэшэгшэ бии өөрөө эгээ нэгэ нагатай болооб. Хуушан эрхэе, хуушанай байдал, хуушан бурят-монгол арадай нуудаа мүнөөнэй эрхэ сүлөө түрэн бэйлэ байдал соо жаргажа байн.

Манай хуушан сагта манай Бурят-Монгол орон ямар байгаа нэм, Сталинска парата Бурят-Монгол арам болооб гэжэ энды хэсэ тобишолон бэшэхые хүсэсэн. Манай бэшэгшэ бии өөрөө эгээ нэгэ нагатай болооб. Хуушан эрхэе, хуушанай байдал, хуушан бурят-монгол арадай нуудаа мүнөөнэй эрхэ сүлөө түрэн бэйлэ байдал соо жаргажа байн.

Манай хуушан сагта манай Бурят-Монгол орон ямар байгаа нэм, Сталинска парата Бурят-Монгол арам болооб гэжэ энды хэсэ тобишолон бэшэхые хүсэсэн. Манай бэшэгшэ бии өөрөө эгээ нэгэ нагатай болооб. Хуушан эрхэе, хуушанай байдал, хуушан бурят-монгол арадай нуудаа мүнөөнэй эрхэ сүлөө түрэн бэйлэ байдал соо жаргажа байн.

голшуудые реквизицээр сэрэгэй ара талын хүшэр хүндэ хүдэлмэридэ абаашаад буугай амаар харууналжа байн бэлэй.

Энээн дээрээ харалхадэа хадаа хаанта хархис засаг болбол юрэнхы дээрээ арад зондо этигэдэггүй байжа, тэдэнэрэй харанхы ба эмхигүй, шадал тэнхэргүй байха ябадалда дуратай байһанинь элитэ бэлэй.

Агууехэ Ленин—Сталиной булад мэтэ большевистскэ партиин удирдалга дор хүдэлмэришэн таряшан, агууехэ ород арадай баатар тэмэсээр бөдүүлэгдэн алдарт ахэ Октябрска революциин аша габынагаар манай бурят монгол арада туйлай эхэ эрхэ сүлөө, зол жаргал үршээгдэб. Бурят-Монголой автономно советскэ социалистическэ гүрэн түрэ байгуулагдажа мандаһан байгаа.

Тэрэ саһаа манай бурят-монгол арадай эрдэм соел ба ажалы тон шэнээр бата һүрэн табижа, хорөөд гаран жэлэй турша соо танилгашгүй болбосон парата орон боложо шадба.

Мүнөө манай Бурят-Монгол орон дотор хэдэ хэдэн тононууд фабрика, заводуудай үндэр үндэр хоолойнууд даар һүрөөтэй хара утаанууд гээгээ гэжэ, үлшэ үлгэ бүхэлдэ шэхэ дүлирмэ нарин бүдүүн дохеоноуд ханиналдана. Хэдэн мянгаад зуугаад ширяг бажагар дорюун ажалшад халаан ташээ омог хүжоугээр субажа ябадаг.

Манай хүдөө нотагуудаар хэдэн зуугаад томо томо колхозууд, бава совхозуудай культурна болбосон байдалнууд, гоё хайхан клубууд харагдажа, тоо томшогүй олон атаргэбал 1915 ондо манай бурят-мон-

голшуудые реквизицээр сэрэгэй ара талын хүшэр хүндэ хүдэлмэридэ абаашаад буугай амаар харууналжа байн бэлэй.

Энээн дээрээ харалхадэа хадаа хаанта хархис засаг болбол юрэнхы дээрээ арад зондо этигэдэггүй байжа, тэдэнэрэй харанхы ба эмхигүй, шадал тэнхэргүй байха ябадалда дуратай байһанинь элитэ бэлэй.

Агууехэ Ленин—Сталиной булад мэтэ большевистскэ партиин удирдалга дор хүдэлмэришэн таряшан, агууехэ ород арадай баатар тэмэсээр бөдүүлэгдэн алдарт ахэ Октябрска революциин аша габынагаар манай бурят монгол арада туйлай эхэ эрхэ сүлөө, зол жаргал үршээгдэб. Бурят-Монголой автономно советскэ социалистическэ гүрэн түрэ байгуулагдажа мандаһан байгаа.

Тэрэ саһаа манай бурят-монгол арадай эрдэм соел ба ажалы тон шэнээр бата һүрэн табижа, хорөөд гаран жэлэй турша соо танилгашгүй болбосон парата орон боложо шадба.

Мүнөө манай Бурят-Монгол орон дотор хэдэ хэдэн тононууд фабрика, заводуудай үндэр үндэр хоолойнууд даар һүрөөтэй хара утаанууд гээгээ гэжэ, үлшэ үлгэ бүхэлдэ шэхэ дүлирмэ нарин бүдүүн дохеоноуд ханиналдана. Хэдэн мянгаад зуугаад ширяг бажагар дорюун ажалшад халаан ташээ омог хүжоугээр субажа ябадаг.

Манай хүдөө нотагуудаар хэдэн зуугаад томо томо колхозууд, бава совхозуудай культурна болбосон байдалнууд, гоё хайхан клубууд харагдажа, тоо томшогүй олон атаргэбал 1915 ондо манай бурят-мон-

Хуушан сагта манай бурят-монгол арад зонной зуун хүнөө хоер гурба шагуу хүн ород гү, али хуушан монголой үзэг бэшгэ мэдэхэ жэшэтай байжа, саада тэнь 97—98 хүбинь хадаа юушье мэдэхэгүй байн бэлэй.

Мүнөөнэй бурят-монголшууд ород ба өөрингөө шэнэ үзэг бэшгэ мэдэхэ болоһон ба тэдэнэй дунда шэнжэлгын ухаанай эрдэмтэн, кандидатнууд, профессорнууд, докторнууд, инженерүүд ургажэ байн.

Манай бурят-монгол арад зон агууехэ баатар Советскэ Армии эрэгдэ бажсага алба хэжэ золгой бсолоһон ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын хэсэ дайнда баатарлигаар хэбаладсага, туйлай үндэр илалтануудые туйлаасажэ хүндэтэ габчануудые байгуулба. Манай бурят-монгол хэдэн олон хүбүүд басагад орден медальнуудаар шагнагдаһан байна Тэдэнэй дунда Советска Союзай Геройн хүндэтэ нэрээрэгдэ хүртэгшад, генерал, полковник, подполковник, майор, лейтенантууд, летчигууд, танкистнууд, морягууд гэхэ мэтэ сэрэгэй элдэб мэргэжэлтэд ургажэ гаранан байха юм.

Манай залуухан Бурят Монгол орон тон богонихон саг соо нимэ гайхамшаг болбосон ба хуби заяа түгэлдэр зол жаргалтай бурят-монголшуудай аша үрэн үеын үедэ мүнхэдэ Сталинска парар сөөглэн байха габхаланта орон болоһон байна гэжэ. Энэ хадаа агууехэ Сталинска аша габына мүн. Энэ хадаа агууехэ ахэ болохо ород арадай аша габына мүн байха юм.

